

Er ref: NV-00647-24

David Bruun

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

David.bruun@naturvardsverket.se

Vår ref: R:2024-89

Karin Tormalm

Karin.tormalm@skogsindustrierna.se

Yttrande över förslag till vägledning och konkretisering av uppdrag att medverka till att bruka vilt som resurs

Skogsindustriernas utgångspunkt

Med den förnybara råvaran från skogen har skogsindustrin och skogsindustrins produkter en nyckelroll i utvecklingen för ett hållbart, biobaserat samhälle samt för att skapa sysselsättning och välfärd i hela landet.

Skogsindustrin vill driva på en mer hållbar utveckling och har därför tagit fram tre löften som berör klimat, cirkularitet och biologisk mångfald:

- Till 2040 ska skogsindustrins klimatnytta öka med 30 procent.
- 2040 ska skogsindustrins produkter vara fossilfria och återvinningsbara.
- 2040 ska Sverige ha livskraftiga skogar med en rikare biologisk mångfald.

För att detta ska vara möjligt krävs bland annat en hög och hållbar tillväxt i skogen så att kolsänkan i växande skog och i produkter samt tillgången på råvara till biobaserade produkter säkras. Skogsindustrierna ser värdet av en klövviltstam av hög kvalitet och att viltet som resurs har en stor betydelse ur många perspektiv. Vi står därför fullt ut bakom dagens förvaltningssystem och accepterar skador på skog och tillväxtnedläggningar i nivå med samhällets mål. Glädjande nog visar inventeringar av betesskador i skogen (ÅBIN) att skadenivåerna har en positiv och nedåtgående trend, men att de fortsatt ligger på oacceptabelt höga nivåer. Resultat från inventeringar tillsammans med studier av tillväxtnedläggningar till följd av dessa skador visar vilka tillväxtförluster och samhällskostnader som betesskadorna medför. Beräkningarna gäller om betesskadorna fortsätter som idag och avser nivåer över accepterade skadenivåer. Beräkningarna visar på bland annat:

- Den minskade tillväxten, utöver den tolerabla nivån, bedöms långsiktigt motsvara ett uteblivet årligt CO₂-upptag på nästan 12 miljoner ton per år, eller cirka 23 procent av dagens svenska utsläpp av fossilt CO₂.
- Tillväxtförlusterna i skogen blir över 6 miljoner kubikmeter/år, vilket motsvarar mer än 10 procent av nuvarande årlig avverkning.
- Förädlingsvärdet minskar med nästan 12 miljarder kronor årligen.
- Den uteblivna tillväxten, omräknat till avverkningsvolym, motsvarar cirka 6 600 arbetstillfällen i skogsbruk och skogsindustri. Om även indirekt sysselsatta (underleverantörer) inkluderas är effekten cirka 11 700 uteblivna arbetstillfällen.

Sammanfattning

Skogsindustrierna anser att;

- ett "Jaktmin" inte ska införas och avstyrker förslaget. Att föreslå nivåer på älgstammen, utan att behöva ta hänsyn till omfattningen av skador på skog, trafikolyckor eller ser till förutsättningar för biologisk mångfald medför en uppenbar risk för att Jaktmin blir högre än vad som är lämpligt ur skadesynpunkt.
- begreppet "att bruka vilt som resurs" ges i förslaget ett alltför smalt och ensidigt perspektiv,
- en konkretisering av uppdraget att medverka till att bruka vilt som resurs måste genomsyras av Naturvårdsverkets helhetsansvar för klövviltförvaltningen där hänsyn till samhällsmål om balans mellan nytta och olägenheter av stora viltstammar ingår.

Skogsindustriernas yttrande

Jaktmin avstyrks

Skogsindustrierna avstyrker förslaget att införa Jaktmin. Skogsindustrierna bedömer att förslaget innebär risk för att nivåer av Jaktmin blir högre än vad som är lämpligt ur skadesynpunkt, vilket skulle försvåra möjligheten att nå flera av samhällets mål. Förslaget med Jaktmin innebär att "meningsfull jakt", som grundar sig i en upplevelse hos den som jagar, ska gå före samhällsmål om färre skador i trafiken, förbättrade förutsättningar för biologisk mångfald samt minskade skador på växande skog. Detta är inte en rimlig hållning från den myndighet som har helhetsansvar för viltförvaltningen. Det saknas även en konsekvensanalys av hur förslaget skulle påverka möjligheterna att nå dessa samhällsmål. Sammantaget gör detta att vi avstyrker förslaget.

Balans mellan klövviltstammarna och betesresurserna

I en av de inledande punkterna i vägledningen anges att Naturvårdsverket anser; *Att balansen mellan klövviltstammarna och betesresurserna vid låga älgtätheter bör uppnås med andra åtgärder än att reglera ned älgstammen ytterligare, exempelvis genom att öka foderresursen.*

Skogsindustrierna vill peka på att det saknas stöd för sådana åtgärder inom ramen för älgförvaltningssystemet, där det framgår att balansen ska uppnås genom reglerande jakt. Frågan om var och hur foderresursen kan ökas är dock i högsta grad aktuell sedan många år, vilket statistik över de ökade andelarna tallplanteringar visar på. Detta har skett bland annat inom ramen för samverkansprocesser där markägare på frivillig väg och i dialog med myndigheter och intressenter vidtar skogsskötselåtgärder och andra insatser för att öka mängden foder.

Frågan om flerartsförvaltning behöver hanteras i vägledningen. I områden med låg älgtäthet men höga skador på skog är sannolikt tätheten av annat klövvilt hög. Då bör detta hanteras i steg ett, och inte frågan om mer foder. Naturvårdsverket anger att man ser att andra åtgärder än minskning av älgstammen kan vidtas för att komma till rätta med olägenheter, men det framgår inte vilka dessa är eller hur de ska genomföras.

Naturvårdsverket anger att en kompromiss mellan nytta och olägenheter alltid behöver sökas inom förvaltningen, det vill säga en balans mellan positiva ekosystemtjänster viltet ger och olägenheter det kan orsaka. Skogsindustrierna delar den bilden, men ser inte att Jaktmin eftersträvar en sådan kompromiss. Det föreslagna systemet fjärrmar sig snarare från avvägningar, balansmål och kompromisser genom att ange att *"Jaktmin bör vara fristående från övriga mål inom älgförvaltningen och ses som en miniminivå som inte bör underskridas oavsett om övriga mål har uppnåtts eller ej."* Om en del av systemet på så sätt kan övertrumfa andra delar riskerar det att kortsluta förvaltningssystemet och är därför oacceptabelt. Naturvårdsverket kan inte ta fram en vägledning som explicit uttrycker att vissa mål och uppdrag som myndigheten har i uppdrag att verka för, väger lättare än andra.

En vägledning för ett visst sakområde behöver naturligtvis inte omfatta alla delar av myndighetens ansvar, men det måste framgå var och i detta fall även hur, andra delar som berörs och påverkas av vägledningen hanteras.

Vilt som resurs ges ett för smalt perspektiv

Skogsindustrierna ser behovet av uttolkning och konkretisering av det uppdrag som numera finns i Naturvårdsverkets instruktion. Vilt som resurs består av olika delar, som möjlighet till jakt, vilt som rekreationsvärde genom viltskådning, vilt som matresurs, viltets egenvärde som en del av faunan, med mera. Skogsindustrierna delar bilden av att vilt som resurs har den bredden. Vi delar även beskrivningen som görs av älgen som kulturell symbol och att det finns behov av att särskilja älgen och älgjakten. Vi ifrågasätter därför att vägledningen bara föreslår åtgärder som är kopplat till "meningsfull jakt". Tolkningen och konkretiseringen har ett alltför smalt perspektiv som gör att "vilt" begränsas till klövvilt och primärt bara älg och frågan om "brukande" begränsas till meningsfull jakt. Det finns en rad andra insatser som kan göras för att främja vilt som resurs, som myndigheten kan medverka till, som att underlätta försäljning av viltkött, väcka intresse för djur och natur bland unga och nya svenskar, underlätta för nya jägare, främja djurens egenvärde, främja och bredda intresset för att tillaga och äta viltkött, viltskådning, besöksnäring och förädling av kött med mera. Skogsindustrierna ser positivt på att främja vilt som resurs på detta breda sätt, och menar därför att vägledningen har ett alltför begränsat perspektiv.

Vilt som resurs behöver inte kvantifieras

Vägledningen likställer "brukande av vilt som resurs" och "möjlighet till meningsfull jakt" med att det måste finnas en viss nivå av antal älgar eller annat vilt/ytenhet. Skogsindustrierna menar att det är ett alltför förenklat och begränsat synsätt. Meningsfull jakt är en upplevelse hos den enskilda jägaren och påverkas i hög grad av en förväntansbild. Klövviltstammarnas täthet varierar kraftigt inom Sverige av olika skäl, men på de flesta ställen bedrivs vad som anses vara en meningsfull jakt. Vilken nivå av älgtäthet är den rätta? Vägledningens utformning gör att begreppet "meningsfull jakt" ges olika innebörd i olika i olika delar av landet.

Naturvårdsverket har ansvar för alla delar av klövviltsförvaltningen

Skogsindustrierna delar den inledande bakgrundsbeskrivningen som görs i bilagan, vad gäller viltstrategins perspektiv på *bevarande* av viltarterna, *begränsning* av skador och olägenheter samt *brukande* av vilt som resurs. Det är positivt att Naturvårdsverket här visar på myndighetens ansvar för helheten. Skogsindustrierna ifrågasätter därför att förslaget avgränsas till att endast omfatta *brukandet* och *bevarande*, utan att beskriva var och hur frågan om *begränsning* av olägenheter kommer att hanteras. Att Naturvårdsverket tar fram en vägledning som hanterar bevarade och visst brukande, men inte hur detta ska kompletteras med åtgärder för begränsning av olägenheter, blir närmast provocerande. Naturvårdsverket har i flera sammanhang, bland annat redovisning av regeringsuppdrag, pekat på brister i systemet med klövviltsförvaltning och då föreslagit och aviserat bra och lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemen. Till exempel; åtgärder för minskade hjortdjurspopulationer, flerartsförvaltning, utökade jakttider på vissa av hjortdjuren, samt åtgärder som ska bidra till ökad fodermängd. Det blir därmed problematiskt när konkretiseringen av en av myndighetens uppgifter enligt det remitterade förslaget innebär åtgärder som riskerar att försvåra och i värsta fall motverka andra delar av myndighetens ansvarsområde. Naturvårdsverket måste därför förtydliga hur de avser att ta ansvar för hela förvaltningen och visa på vilka åtgärder man avser att vidta för att begränsa skador och olägenheter.

För Skogsindustrierna

Viveka Beckeman
VD Skogsindustrierna